

Reële problemen vragen om reële oplossingen

Pensioenfonds Zorg en Welzijn (PFZW) houdt bij de ontwikkeling van een nieuwe pensioenregeling vast aan de eigen koers: een pensioen dat de loonontwikkeling volgt.

Wie koopkracht wil, moet risico accepteren

Het wordt tijd dat we eerlijk gaan praten over risico. Het probleem is niet dat aan een pensioenregeling risico's kleven, maar dat wij elkaar, de fondsen, de werkgevers, de werknemers én de politiek, wijs gemaakt hebben dat we geen of nauwelijks risico's namen. Terwijl we dat ondertussen wel deden! Weinig mensen realiseren zich dat ongeveer driekwart van wat je aan pensioen gaat ontvangen, verdiend is met beleggingen! Driekwart! De samenleving wil duidelijkheid. Welnu, dit is de keuze: een pensioen zonder risico dat aanzienlijk lager is, of een pensioen zoals we dat gewend zijn, waarbij risico wordt genomen. Een verantwoord risico, een risico dat wij als professionals kunnen beheersen, maar dat betekent niet dat er géén risico is. *“Toon mij een risicovrij pensioen en ik toon u een slecht pensioen,”* aldus Peter Borgdorff, directeur Pensioenfonds Zorg en Welzijn.

“Het probleem is dat wij met het huidige pensioensysteem te weinig mogelijkheden hebben om snel bij te sturen bij tegenwind. Met als gevolg uitstellen van maatregelen. En hopen op betere tijden. Dat ging lang goed omdat pensioenfondsen voor 2008 best wat reserves hadden. Maar als je te lang tegen hebt dan raak je door je reserves heen. En dan krijg je onverwachte, pijnlijke verlagingen. Zoals nu bij een aantal andere fondsen gebeurt. In ons nieuwe reële contract is dat probleem naar ons idee goed opgelost, maar daar hoort wel bij dat je eerlijk en duidelijk bent over de risico's. Laten we ophouden om dat onder de mat te vegen en beginnen die realiteit onder ogen te zien: zonder risico geen koopkracht.”

Pensioenfondsen moeten duidelijker worden over hun contract, en die duidelijkheid ook beter communiceren, vindt de politiek. Kiest een fonds voor zekerheid, dan moet helder zijn dat dat ten koste van de koopkracht kan gaan. Kiest een fonds voor maximale koopkracht, dan moet duidelijk zijn dat daar risico's bij horen. De deelnemers en het bestuur van PFZW hebben een voorkeur voor laatstgenoemde variant, het zogenoemde 'reële contract'. PFZW-deelnemers hechten aan behoud van koopkracht én hebben meer tijd om de risico's te spreiden, omdat het deelnemersbestand relatief jong is. Het reële contract is daarom de beste optie. Mits een aantal elementen uit het voorgestelde wetsvoorstel nog wordt aangepast.

Let's get real

“Een beetje van dit en een beetje van dat, is meer van hetzelfde,” zegt PFZW-directeur Peter Borgdorff. *‘Ik zou willen zeggen: let's get real. Er is een probleem gesignaleerd, en reële problemen vragen om reële oplossingen. Wij willen daarmee aan de slag en dat zijn wij ook aan onze deelnemers verschuldigd. En aan de samenleving als geheel. De tussenvariant die bepaalde fondsen willen, lost onvoldoende de problemen op. Met het voorgestelde compromis gaan we eigenlijk op de oude voet verder.’*

De middenweg loopt dood

Een tussenvorm is geen werkelijke verbetering en is niet in het belang van de PFZW-deelnemers, stelt Borgdorff. *“Je legt een bodem van zekerheid, maar die kost zoveel geld, dat er veel te weinig overblijft om daarbovenop nog voldoende rendement te kunnen maken waarmee je de koopkracht op peil houdt. Het is een schijnoplossing.”*

“Dit is geen middenweg, dit is de weg terug. Je creëert opnieuw onduidelijkheid en wekt de suggestie van zekerheid die er niet is. Met alle gevaren van dien. We staan weer op hetzelfde punt als toen we dit proces begonnen.”

Een rekenvoorbeeld

Levert het reële contract betere resultaten dan het nominale?

Het pensioenresultaat is een optelsom van premie + rendement. Dus bij gelijke premie en een gelijk rendement geldt dat nominaal en reëel *gemiddeld* hetzelfde opleveren. Daarbij gelden echter twee 'kanttekeningen'.

- PFZW kan zich niet voorstellen dat het nominale contract hetzelfde beleggingsbeleid kent als het reële contract, en wel om de volgende redenen:
 - Het past niet bij het beginsel 'doen wat je zegt' -> 'nominaal' straalt nog steeds zekerheid uit.
 - Gaat toezichthouder DNB dit toestaan?
 - We verwachten druk vanuit Europa om de zekerheidsmaat te verhogen naar 99,5%. Ergo: nominaal vereist minder risicovol beleggen, en dus: een lager verwacht rendement.
- Je moet niet alleen kijken naar het gemiddelde resultaat op lange termijn, maar ook naar de effecten die je gaandeweg kunt meemaken, ten gevolge van noodzakelijke bijsturing. In het reële contract wordt sneller en vaker bijgestuurd, maar de heftigheid van ingrijpen is beperkt(er). Daarmee zijn de uitkomsten stabiel en voorspelbaarder. Dat wordt ervaren als 'een beter resultaat', getuige de uitkomsten van ons deelnemersonderzoek.

Rekenvoorbeeld bij kanttekening(1):

Wat betekent een noodgedwongen defensievere mix in het nominale contract?

Een voorbeeld met realistische getallen:

- Onder het huidige beleggingsbeleid (70/30) is het gemiddelde rendement 6,1%
- Als in het nominale contract de mix teruggeschroefd moet worden naar 50/50, dan is het gemiddeld rendement 5,5%
- Als in het nominale contract de mix teruggeschroefd moet worden naar 30/70, dan is het gemiddeld rendement 4,9%
- Als je trouw bent aan 'doen wat je zegt' en voor nominale zekerheid gaat, dan is 30/70 (4,9%) het eerlijkst.

Dat betekent concreet:

Beleggingsmix (zakelijke waarden / vastrentende waarden)	Rendement	Pensioen in euro's
70/30	6,1%	10.000
50/50	5,5%	8.200
30/70	4,9%	6.700

Conclusie

Bij het huidige beleggingsbeleid heeft een deelnemer uitzicht op een pensioen van € 10.000. Als de beleggingsmix noodgedwongen naar 50/50 moet, dan valt het pensioen aanzienlijk lager uit: € 8.200. Moet de beleggingsmix naar 30/70 (de meest zuivere lijn), dan wordt het pensioen nog minder: € 6.700. Met name voor jongeren is het van belang dat er belegd kan blijven worden op basis van de huidige risico's.

Nota bene: In het bovenstaande rekenvoorbeeld is uitgegaan van de volgende uitgangspunten en vuistregels:

- Rendement op zakelijk: 7%
- Rendement op vastrentend: 4%
- Deelnemer met een aanvullend pensioen van € 10.000
- Bekende vuistregel: levenslang 1% minder rendement = levenslang 30% minder pensioen

Rekenvoorbeeld bij kanttekening (2)

Minder schoksgewijze sturing, wat betekent dat in euro's?

Wederom is het uitgangspunt een pensioen van € 10.000.

In het reële contract grijpen we snel in. Nadeel daarvan is dat de kans op afstempelen (verlagen van pensioenen) groter is. Maar het voordeel is dat het afstempelpercentage (de mate van verlaging) beperkt blijft. In hele extreme gevallen bedraagt het afstempelpercentage 4%. Voor onze deelnemer komt dat neer op zo'n € 33 bruto per maand minder pensioen.

In het nominale contract wachten we noodgedwongen langer met afstempelen. Voordeel: minder vaak afstempelen. Nadeel: het afstempelpercentage kan behoorlijk oplopen. In hele extreme gevallen bedraagt het afstempelpercentage 12%. Voor onze deelnemer komt dat neer op zo'n € 100 bruto per maand minder pensioen.

Conclusie

De schok in het reële contract is aanzienlijk minder groot dan in het nominale. Met name voor gepensioneerden is het van belang dat schokken uitgesmeerd mogen worden.

Zeist, 6 september 2013

Noot voor de redactie:

Profiel Pensioenfonds Zorg en Welzijn

PFZW is verantwoordelijk voor het pensioenbeleid en het pensioenvermogen van 2,5 miljoen (oud) werknemers in de sector zorg en welzijn. Het pensioenfonds beheert het belegd vermogen, dat ultimo juni € 131,8 miljard bedraagt. Het fonds wordt bestuurd door vertegenwoordigers van werknemers- en werkgeversorganisaties. Het bestuur legt verantwoording af aan de Pensioenraad. Deze raad bestaat uit deelnemers, pensioengerechtigden en werkgevers. De Pensioenraad is daarnaast ook het orgaan van medezeggenschap en adviseert over voorgenomen besluiten. PFZW heeft de uitvoering van de pensioenregeling en het beheer van het pensioenvermogen uitbesteed aan PGGM.

Voor meer informatie:

Woordvoering PFZW
Telefoon (030) 277 97 35
woordvoering@pfzw.nl

www.pfzw.nl